

לח.

משילין פרק חמישי ביצה

מסורת הש"ס

(א) [לקמן מ.], (ב) גירסת רש"ל אשכחיה לר' אבין, (ג) ד"ה מזרח ומערב, (ד) [בב"מ כא.].

מוסף רש"י

הלכן היבא דבשעת קניית עירוב לא
אמי חכם להווא אחרא והדר אמי
מי יימר דקנה הווא עירוב מפער
למלא חכם צין השמשות לא היה
דעמו לבא לכאן לא אי סמריין
אצרייה לומר הוצרך לדלוו זה
הוא חכם עמיד לבא וזה התנה
למקום שיבא החכם יהא ערוז
קונה למפער: וא"ר יוחנן גרסינן:
וכבר בא חכם. הא דלמר רבי
יהודה אם בא חכם למזרח וכו'
דע חכם יכול להמנות שבכר בא
קודם לזמן השמשות עסקיין אף זה
אינו יודע ללחיה רוח בא אקמר
ללחיה רוח שבא על ידי צרייה
קונה דלחין קנייתו על ידי צרייה
אלא קנייה ודאית ולמחר גלי מילתא
בעלמא הוא דלרווה שישמע זה שהיה
בו החכם קנה ערוז. ומדלאכתיב
ר' יוחנן לאוקמה שבכר בא חכם
ש"מ לית ליה צרייה ואפי' בתחומין
דרבנן: אלא לעולם לא סיפוד.
ורבי אבשיא הוא דלמר יש צרייה.
ודקשיב לך לטעם את הפסחים מכאן
להבא: בדאורייתא. כגון טומאת
מת לית ליה צרייה דרך יציאתה
הלכה למשה מסיני דלאמר בא כוכיה
(דף קי.) דהכלות טומאה הכי גמריה
לכו: אכל דדרבנן. כגון תחומין
אית ליה: שור של פסח. שפסח
שוורים למכור: הכי הוא דרגלי כל
שבא לכאן ע"י עירוב מולווי במקומו
אוקמינה דבשומיה דמאן דלמי למחר
אדם שמגדל בהמות שלו ופעמים
הכי הוא דרגלי אנשי אומה טעיר. א
עירב רועה זה ד' אלפים אמה לרוו
מצני אותה העיר שנקחו הימנו ציו

מוסף תוספות

א. [נא'ם] אין כאן אל
ספק ידעו שאין אנו
יודעין לאיזה רוח עומד
אבל הדבר מבורר הוא
בעצמו לאיזה רוח כאן,
ולמי הוא למבחן אין ביא,
אלא גלוי מלתא בעלמא.
ג. עי' עינינו ל: ד"ס
מ"ב. היינו מודה א
מערב והברירה היא אם
יקנה שביחיה לצד החסם
או יהיה כבני עיר. והחסות
הלא'ס עינינו ל: ד"ס
מורה. א' בפרק אלו
מציות' (ב"מ כא, א.)
דבני וכמה, ור' יצחק אר
דבני על כרי לומר ק'
ארבע אמות וכו'. מ"ס.

והיועין זה בו'. דקא ס"ד יומינן דחכס לא זא עד לאחר זין השמשות גנון שחשכה לו בתוך התחום שזאזו מקום בית המדרש או בתוך ד' אלפים והוא מכיר אילן או גדר לסוף אלפים למקום שחשכה לו ואמר שזיתתי תחתיו דיכול להלך משחשכה ד' אלפים אמות כדאמר בעירובין (דף מט:). הלכך היכא דבשעת קניית עירוב לא אמי חכס להאזא אחרא והדר אחרא מי יימר דקנה ההוא עירוב למפרע דלמא חכס זין השמשות לא היה דעתו לזא לכאן אי לא סמכינן אברייה לומר הוצרך דלרוח זה היה חכס עמיד לזא וזה התנה דלמקום שיזא החכס יהא ערוצו קונה למפרע: וא"ר יוחנן גרסינן: ופנר זה חכס. הא דלמר רבי יהודה אס זא חכס למורה וכו' דעל חכס יכול להמנות שזכר זא קודם זין השמשות עסקינן אף זה אינו יודע לזחזי רוח זא וקאמר לאזו רוח שזא לו יהא ערוצי קונה דאין קנייתו על ידי ברירה אלא קנייה ודאית ולמחר גליי מילתא שזעלמא הוא דלרוח שישמע זה שהיה זו החכס קנה ערוצו. ומדלאנטיריך ר' יוחנן לזקומה שזכר זא חכס ש"מ לית ליה ברירה ואפי' בתחומין דרבנן: אלא לעולם לא סיפוד. ורבי אבשיא הוא דלמר יס ברירה. ודקשיא לך לטורח את הפתחים מכאן ולהבא: בדאורייתא. גנון טומאת מת לית ליה ברירה ודרך יציאתה הלכה למשה מסיני כדאמר' בסוכה (דף יא.) דהלכות טומאה הכי גמירי דהו: אכל דברגנן. גנון תחומין אית ליה: שור של פטס. שפמסן

שוררים למכור: הרי הוא כרגלי כל אדם. אפי' בן עיר אחרת
שצא לכאן ע"י עירוב מוליכו למקומו דכיון דלדורחיה לזבוגיה מאתמול
אוקמיה ברשותיה דמאן דלמי למחר וחינן ליה: שור של רועה.
אדם שמגדל בהמות שלו ופעמים שמוכר מהן לשביניו ומכיריו:
הרי הוא כרגלי אנשי אותה העיר. אלפים אמרו לכל רוח ואפילו
עירב רועה זה ד' אלפים אמר לרוח אחת אינו מעבד על כל אחד
מבני אותה העיר שלקחו הימנו ציו"ט מהלוליכו לרוח שנגדנה
אלפים דמאתמול אוקמיה ברשות בני העיר לפי שרגילין ליקח
הימנו. אבל כרגלי בני עיר אחרת לא דאין לרועה שם סוחר בהמות
כמו פטם שיכירוהו בני עיר אחרת ליקח הימנו: פשיטא. וכי
שאלו מצעד יום ברשותיה קאי: קמ"ל נ"ו. והשאל דקא מני
דצבורא בעלמא ולא משך מצעדו יום וקמ"ל כיון דאסמכיה ברשותיה
אוקמיה: ציו"ט הרי הוא כרגלי המשאל פשיטא. כיון דרישא
דצבורא בעלמא מוקמנא יוספא נמי הכי אימא דאפילו דצבורא לא
הוה אלא ציו"ט: מומר אחר. האי משאל: דלמא. כיון דלא
אמי ואמר לי איניש אחרינא אשכח: כי סליק רבי אבא. כשרצה
לעלות או כשהיה בדרך אמר תפלה זו: יהא רעוא. כי אמטי
להתם: אימא מילתא. דשמעתתא: דתקבול. לחכמי המקום שלא
אבוש: כי סליק. כלומר כי מטא להתם: אמאי. כרגלי שמהין
לבעל איסור תחומין דמים ומלח דזוטרי לגבי עיסה דנפישא: אמר
לכו רבי אבא. ומשום דחלקה של זו מועט בה יאכזר שמה מלקרות
על עיסה זו וכי מי שנתעבד לו כו' יאכל הלה זה שחרב שלו:

ומדי

וְהַיּוֹרֵן בַּהּ מִיֵּשׁ בֹּר' מוֹרָה וּמַעֲרֵב נָמִי אֵין בְּרִירָה. פ"ה דס"ד
 דַּהֲסַחֵם בָּהּ בְּשַׁנָּה עַל יְדֵי אֵינִן אֹו גְדֵר וְאִמְרֵי שְׂטֵמִי
 מַצְחֵמוּ מַצְעוּד יוֹם וְעַל יְדֵי כָךְ בָּהּ בְּשַׁנָּה מִחוּץ לַחֲסוֹם אִשָּׁה
 הַחֵאךְ יִכּוֹל לֵבֵא בְּשַׁנָּה מַשְׁנֵי אֲדֵי הַעִיר לַמּוֹרָה לְמַעֲרֵב כִּיּוֹן שֶׁ
 יוֹמֵר מֵד' אֲלֵפִים בִּנְתִּיִּים» לָכֵן כ"ל

כדפ"ה בעצרוצין (דף קי' וסס) ^א ללועס
 אינו יכול לצא בשבת רק מרות אחת
 ומי"מ צריך ברייה דשמה לא חזו
 ממקומו דהא קאמר ואם לאו שלא
 יצא חסד כל כאן ולא כאן הרניי כגני
 עירי ודאקמר למורה ולמערב
 לאו דוקא דאם קן יהא משמע דלרש
 למורה משום מערב ומערב משום
 מורה אלס רואה לומר למורה או
 למערב נמי אין ברייה דשמה לא חזו
 ממקומו ועוד אמר הר"ק דיכול להיות
 דהחסד בא משני צדדי העיר בשבת
 ואפילו בלא אילן וגדר כגון שהא קרוב
 לשם אלפים כל עיר מצפוניה והוא
 רואה להתקרב למוך ד' אלפים של עיר
 לרוח מזרחית כפונית או לרוח מערבית
 כפונית מפני שיש שם מקום יפה
 לדרוש ואין נגד העיר ממש מקום
 פנוי לדרוש רק בשני מקומות אלו
 ואין האדם מניח ערובי למורה ממש
 ולמערב ממש אלס מתקרב הוא לצד
 החסד כל מה שיכול ומניח ערובי
 לאלפים אמה של רוח מזרח לצד כפון
 וכן לאלפים אמה של רוח מערבי
 לצד כפון ומגא שהוא יכול להתקרב
 עד מוך אלפים של מקום שצית
 החסד שהוא מהלך כל אלכסון של
 ד' אלפים לצד כפון ע"י ערובי שמיני
 למורה או למערב והא דקאמר למורה
 ולמערב ר"ל למורה מחומי העיר או

למזמרו של חכם וקל להצין: **ואמר** רבי יוחנן **ובבר בא חכם**
אצמא אית ליה ד' יוחנן ברירה. וא"ת לשיני ליה דיש חלוק בין
חולה בדעת עמלו לחולה בדעת אחרים לכאן ולכאן לא משום דחולה
בדעת עמלו אכל למזרח ולמערב דחולה בדעת החכם אית ליה
בדבירה וי"ל ר' יוחנן סבר דאין חלוק בין חולה בדעת עמלו לחולה
בדעת אחרים והא דקאמר מ"ג היינו ר' יוחנן דקאמר מ"כ כדי לצא
למערב סבר כח חכם ובי האי גושה אסתמהו * (בבבא במתא) דקאמר
היכימיה אמר ר' יצחק וכו' והיינו מילתיה דר' יצחק וא"ת מאי פריך
לרבי יוחנן הא ע"כ צ"ל דלרבי יוחנן אית ליה ברירה
היה יודע דסבר ליה דאין חלוק בין חולה בדעת עמלו לחולה בדעת
אחרים דהיי אחרנין בפרק בכל מערבין (שביעין דף נ"א) דקאמר
ההם מתנה אדם על שני דברים כו' ר' יהודה אומר אם היה אחד
ממהם רבו ילך אחר רבו ואם היו שניהם רבותיו למקום שירצה ילך
דאית ליה ברירה וקאמר עלה בגמרא ליתא למתני' מדתני איהו ופריך
אדרבה ליתא לדאיו מקמייה מתני' דמתנה אדם על ערובו ומשני התם
משום דמתני' הלוך וין מבין הכותים פ"י מסייע ליה לנתנא א"י סמי
הוא מקמי תרתי כו' והקשה ר"י התם אדרבה ליתא לדאיו והוא
דהלוך לית להו ברירה משום דתנן בפרק מי שאלחו (גיטין דף
ע"ב) מהו הלוך דאזנן הימים הרי הוא כאשח א"ש לכל דבריה
ועלבי מיית הו גיטא וד"קאין מיניה דאית ליה לר"י ברירא ותנן נמי
בבבא ע"ב שאמר מה שלקטו עניים היוס יחא הפקר אלמא כוליה הני
מיתא אית להו ברירה לר"י וא"כ סמי תרתי מקמי תלת ומשני
לעולם איתא לדאיו דכוליה מתייתאין איירי בחולה בדעת אחרים
משום הכא אית להו ברירה אצל איו מיירי בחולה בדעת עמלו

אזי מקמי הך תלת מתני' ומאי פריך לר' יוחנן מדתני אלו ושמה יוחנן לית ליה דלוי עוד תיזק הר"ר שמשון משא"נו דלפי' ליתא שז"ר יוחנן הברייתא שכבז בא חכם כו' ואם כן פריך שפיר:
הא הוי דבר שיש לו מתירין שאפי' באלף לא בטיל וי"ל דה"מ מין בנימינא מירושלמי ועוד דלא דמי לשאר איסורים דהדבר תלוי בטעם אבל הכא וולא שם בעלת המים והמלח ולכן יש לו להתבטל אע"ג דיהיב טעמא מלחא בטל מכאן כמו שאין שם בעל הקב בטל בעשרה קבין דנפיש:
הרי

הרי

לֹא אֶמְנִי פֶּה מִהֲלִי
 יוֹטֵט הֵלִי כִּי
 לֹא בִּמְנִי שֶׁם הֵלִי טוֹ
 טוֹשֵׁעַ אֲוִיחַ סִי שֶׁלֹּ
 סַעִי וִי
 לֹא גִּמְנִי שֶׁם טוֹשֵׁעַ שֶׁם
 סַעִיף זִי
 לֹא דָהָר זִי מְנִי שֶׁם הֵלִי
 יִי טוֹשֵׁעַ שֶׁם סַעִי
 יֵאֵל:

רבינו חננאל

ומקשין עלה מ"ש לאן
ולאן ראל, דאן בריה,
למורה ומעבר מ"ש
בריה. ופסח' ו' וזמן
עולם אין בריה, וזמן
אבל חכם למורה
יעירבו למורה, משום
שעבב בא חכם. וחזק
נעולם לא תיפוך, ור'
אושעיא דאן דאית ליה
בריה, וכי אית ליה
בריה בדבדבן אבל
בדאורייתא לית ליה דרש
והוא נוטרא להב' רש
אושעיא. אמר ששחוא
שוו' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
לח' דאם, משום דאית
לי קלא וכל אית
ודעתה עילור מתאמול.
אבל שור' ש' (רע'ל)
כרגל שור' אותה העיר.
שחואל כלי מחברו מעבר
י'יט' ש' ש' ש' ש' ש' ש'
ולא אית ביום טוב היה
כרגליו. אבל השואל
ביו"ט היה הוא כרגל
המסאיל, ואצ"י דרגל
ושאיל מניח דתרי אל
אמרנן כמנה דמסאיל
לח' מעשיו' ימי. (2) וכולן
ברשותא פוסטאל קרי
שביחא הרי קרי כרגל
המסאיל ואין רשות
לשואל (להלן) (להלן)
הואל אלא לעשה
שמותה למסאיל לילך.
האשה שחואל מחברתה
בחגל וזמן לעשה
היה קרי כרגל שחואל
מפני שאין בחגל משום
אשכחתי' ו' אבא לרבנן
דכ"ב וקא הוו במכתי' מים
וקאמר' וליבטל מים
נעולם לגבי היעסה כי היה
זמן מלא מל' ה' ו' היה

(א) גי' רבינו שור של רעי הרי
הוא כרגלי אותה העיר (וכ"ה
הג' בר' המאזרי ו"ל כאן)
והוא מלשון המקרא במלכים
א' ה' ועשרים בקר רעי.
(ב) אולי ז"ל וכלי ברשותא
דשאל קמי שכינתא קמ"ל דהרי
הו כרגלי המשאיל וכו'.